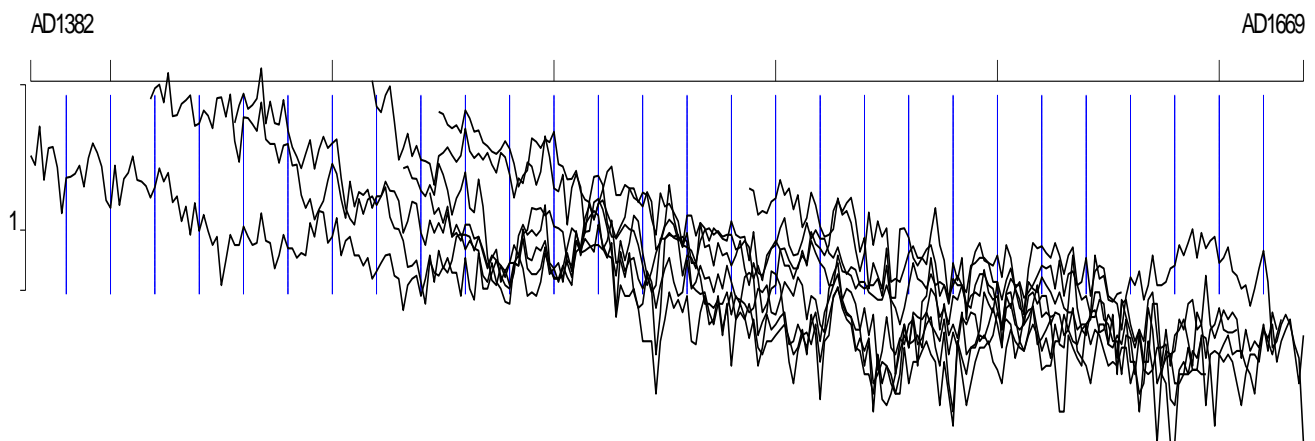

Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra stolpehus, Røiseland, Valle kommune, (Aust)Agder fylke, Norge

NNU Rapport 54 – 2020

Claudia Baittinger og Niels Bonde

Åringskurver: Røiseland

Dendrokronologi

Nationalmuseet
Miljøarkæologi og Materialeforskning

Norge

(Aust)Agder

Røiseland

Valle kommune

Gnr/Bnr: 21/5

Koordinater: 59.263327 N, 7.463773 E

Formål: Datering og opbygning af grundkurve

Indsendt af Setesdal Bygningsvernsenter og Nationalmuseet

Prøver er udtaget af Anders Dalseg, Setesdalmuseet

Undersøgt af: Niels Bonde og Claudia Baittinger

NNU j. nr.: A9668, september 2020.

Resultatet kan frit anvendes ved henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for yderligere oplysninger mm. Rapporten kan endvidere lastes ned fra hjemmesiden www.nnuweb.dk, under Dendrokronologi, Se endvidere Fylkeskonservatorens oversigt over dendrokronologiske undersøgelser <https://agderfk.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=4426ccc94a764da08c59a313aff22b29>

Stolpehus

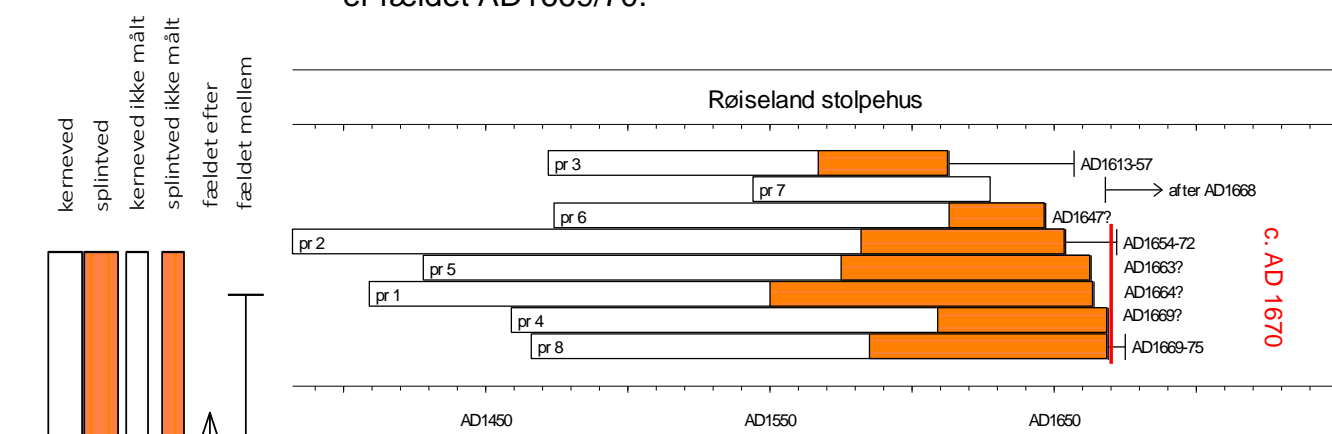
I alt er ni prøver af fyrretræ (*Pinus sylvestris*) fra ni tømmerstykker undersøgt (se vedhæftede feltrapport). Alle er udtaget som boreprøver.

Otte prøver er dateret. Der er konstateret splintved på otte prøver, Fire med mulighed for "Waldkante" (træets sidstdannede årring) ifølge prøvetager.

Antal årringe i prøverne varierer mellem 85 og 286.

For statistiske værdier / beskrivelse med mere vedrørende de enkelte prøver, se katalog.

Undersøgelsen viser, at alle de daterede prøver stammer fra træer, der er fældet i 2. halvdel af 1600-tallet, sandsynligvis omkring AD1670. Den sidstdannede åring i n4190049 'stokk', er dannet i AD1669. Prøven har formentlig 'Waldkante' bevaret (indsenders oplysning). Prøven stammer fra et træ, der antagelig er fældet AD1669/70.

Dateringsdiagram som angiver årringskurvernes indplacering på en tidsskala. Hvert rektangel repræsenterer en årringskurve. Den røde signatur er en **tolkning**, der angiver det formodede anvendelsestidspunkt for træerne, som de daterede prøver stammer fra.

Årringskurverne for seks af de daterede prøver er sammenregnet til en middelkurve n419m001 på 288 år, som dækker perioden AD1382-1669.

Kryds-datering absolut

Årringskurverne er søgt dateret ved hjælp af relevante grund - og referancekurver for fyrretræ fra det sydlige Norge. (se tabel)

Referencer:

Anvendt splintstatistik for fyrretræ: ca.40 - 90

For *t*-værdi:

Baillie, M.G.L. & J.R.Pilcher, 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research. *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14.

Ved undersøgelsen er der, udover laboratoriets egne grund- og referencekurver, anvendt kurver, som er stillet til rådighed af Thomas S. Bartholin (Scandinavian Dendro) og Terje Thun (NTNU).

kurver	-	-	N419m001	
-	start	dates	AD1382	
-	dates	end	AD1669	
aam01	AD1243	AD1744	12.09	N Aust Agder indenlands
aam02	AD1487	AD1837	(negativ)	N Aust Agder kystnær
VAuAaseralPISY2	AD1353	AD1936	5.03	N Vest-Agder uden Aaseral
N Aaseral NB02	AD1223	AD1857	9.23	N VA Aaseral 113 timber

Tabel: Absolut datering. t -værdier for kryds-datering med grund- og referencekurver.
 For t -værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

Beregning af middelkurve

Mean sequence - n419m001

Dated AD1382 to AD1669

Contains the following files

n4190019.d dated AD1409 to AD1664 of type R 114 N

n4190029.d dated AD1382 to AD1654 of type R 72 N

n4190039.d dated AD1472 to AD1613 of type R 46 N

n4190049.d dated AD1459 to AD1669 of type R 60 N

n4190059.d dated AD1428 to AD1663 of type R 88 N

n4190069.d dated AD1474 to AD1647 of type R 34 N

Katalog over undersøgte prøver

n4190019

A9668 Røiseland stolpehus svill BC vegg pr 1
Raw Ring-width PISY data of 256 years length
Dated AD1409 to AD1664
114 sapwood rings and possible bark surface
Average ring width 94.45 Sensitivity 0.19
Interpretation: AD1664?

n4190029

A9668 Røiseland stolpehus skillevegg stokk 5 pr 2
Raw Ring-width PISY data of 273 years length
Dated AD1382 to AD1654
72 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 73.17 Sensitivity 0.19
Interpretation: AD1654-72

n4190039

A9668 Røiseland stolpehus AB vegg stokk 4 pr 3
Raw Ring-width PISY data of 142 years length
Dated AD1472 to AD1613
46 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 49.23 Sensitivity 0.18
Interpretation: AD1613-57

n4190049

A9668 Røiseland stolpehus svill AB vegg pr 4
Raw Ring-width PISY data of 211 years length
Dated AD1459 to AD1669
60 sapwood rings and possible bark surface
Average ring width 113.89 Sensitivity 0.17
Interpretation: AD1669?

n4190059

A9668 Røiseland stolpehus svill EF vegg pr 5
Raw Ring-width PISY data of 236 years length
Dated AD1428 to AD1663
88 sapwood rings and possible bark surface
Average ring width 83.51 Sensitivity 0.21
Interpretation: AD1663?

n4190069

A9668 Røiseland stolpehus svill GH vegg pr 6
Raw Ring-width PISY data of 174 years length
Dated AD1474 to AD1647
34 sapwood rings and possible bark surface
Average ring width 99.89 Sensitivity 0.14
Interpretation: AD1647?

n4190079

A9668 Røiseland stolpehus stokk 7 GH vegg pr 7

Raw Ring-width PISY data of 85 years length

Dated AD1544 to AD1628

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 86.16 Sensitivity 0.18

Interpretation: after AD1668

n4190089

A9668 Røiseland stolpehus golvbord nr 3 fra N pr 8

Raw Ring-width PISY data of 204 years length

Dated AD1466 to AD1669

84 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 68.96 Sensitivity 0.17

Interpretation: AD1669-75

n4190099

A9668 Røiseland stolpehus golvbord 3 fra N pr 9

Raw Ring-width PISY data of 286 years length

Undated; relative dates - 0 to 285

57 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 84.88 Sensitivity 0.22

Feltrapport for dendrologi prøvetaking
Setesdal Bygningsvernsenter

A9668

N419

54.2020

59.263327

7.463773

Dendrokronologisk objekt	Stolpehus <i>Rdisland</i>
Fylke	Agder
Kommune	Valle <i>4221</i>
Gnr/Bnr	17/2 <i>21/5</i>
Prøvene tatt av	Anders Dalseg
Dato for prøvetaking	17. februar 2020
Eigar	Freydis Junge Reyslandsvegen 224 4747 Valle Tlf 91806940

Prøve Nr.	Stokk nr	Type stokk	Marg	Yteved	Bast	Bark	Be. Arb.	Merknad
1	1	BC vegg		x	x			Svill 1,5 m fra rotenden
2	5	Skillevegg		x				2 m fra rotenden. Bearbeidd yteved
3	4	AB vegg		x				Bearbeidd yteved
4	1	AB vegg		x	X			Svill 1,3 m fra rota
5	1	EF vegg		x	x			Svill 1 m fra rota
6	1	GH vegg		x	x			Svill 1 m fra toppen
7	7	GH vegg		x				0,5 m fra enden
8	Golvbord nr 3			x				2 m fra nordenden
9	Golvbord Nr 2			x				2 m fra nordenden
10								

Bygningen er eit stolpehus med ein skillevegg.

Enkel skisse og foto av bygningen:

